

Eiwit trekt de meeste aandacht bij de stierkeuze van de Nederlandse en Vlaamse melkveehouders. Het fokdoel van de beide buurlanden groeit sinds de gezamenlijke fokwaardeschatting sterk naar elkaar toe. Functionele kenmerken zoals uiergezondheid en karakter spelen in de twee gebieden steeds vaker een rol bij de selectie van stieren op de stierenkaart.

Waar hechten Nederlandse en Vlaamse melkveehouders het meeste belang aan bij de stierkeuze? Dat was één van de vragen die centraal stond tijdens het jongste lezersonderzoek van Veeteelt. In dat kader vroeg het onderzoeksbureau Environs naar de voorname selectiekenmerken van 350 Nederlandse en 150 Vlaamse melkveehouders. Vooral het kenmerk eiwit blijkt een voorname plaats te hebben in het fokdoel, naast de exterieurfokwaarden voor uier en benen. Functionele kenmerken als uiergezondheid en karakter zitten in de lift.

Gehalten op nummer één

Stieren met een hoge gehaltevererving zijn duidelijk het meest in trek. Vooral in Nederland valt het hoge percentage vee-

houders dat eiwit bij de stierkeuze betreft onmiddellijk op. Bijna zes op de tien ondervraagde Nederlandse melkveehouders zegt altijd te kijken naar de eiwitvererving, terwijl dat aantal in Vlaanderen net geen vijftig procent bedraagt. Toch is dat aandeel veehouders daar nog groeiend. 'Onze Noord-Amerikaanse stieren verkochten we vroeger vaker in Vlaanderen', bekent Arjan Bom van de KI-organisatie Alta. 'Sinds de gelijktrekking van de fokwaarden ervaren we in het stiergebruik een verschuiving richting gehalterijkere stieren. Ook de Vlaamse veehouder ziet nu liefst een plus voor percentage eiwit staan.' Teamleider relatiebeheer Jan de Keyser van CR Delta VRV zag dezelfde verschuiving van het stiergebruik binnen Vlaanderen. 'Sinds de omschakeling van de fokwaarden behalen bepaalde stieren die een aantal jaren terug bijna niet te verkopen waren in Vlaanderen, opmer-

kelijke verkoopcijfers. De grote kentering was de gezamenlijke fokwaardeschatting. Van de ene op de andere dag viel de verkoop van Amerikaanse stieren, destijds nog goed voor vijftig procent van onze totale verkoop, terug.' Wat daarvoor aan de basis ligt is voor De Keyser duidelijk. 'De veranderingen binnen de melkveehouderij spelen een rol, zodat veehouders het financiële aspect steeds meer in beschouwing nemen. De huidige economische context zorgt er ook voor dat de veehouders meer kiezen voor zekerheid.' Het valt Jan de Keyser op dat de Vlaamse veehouders steeds vaker dezelfde wensen uiten als de Nederlandse. 'De fokdoelen groeien duidelijk naar elkaar toe. We komen elkaar steeds vaker tegen.'

In tegenstelling tot de eiwitvererving komt de totale melkvererving slechts bij

Veeteelt lezersonderzoek

Tabel 1 – In hoeverre betreft u kilogram melk in de stierkeuze?

	Nederland	Vlaanderen
altijd	31	28
meestal	27	36
soms	25	19
nooit	8	12

Tabel 3 – In hoeverre betreft u uier in de stierkeuze?

	Nederland	Vlaanderen
altijd	52	48
meestal	23	29
soms	11	10
nooit	4	7

Tabel 5 – In hoeverre betreft u uiergezondheid in de stierkeuze?

	Nederland	Vlaanderen
altijd	38	37
meestal	20	27
soms	22	21
nooit	11	9

Tabel 7 – In hoeverre betreft u de foto van de stier in de stierkeuze?

	Nederland	Vlaanderen
altijd	5	10
meestal	7	10
soms	16	24
nooit	63	47

Tabel 2 – In hoeverre betreft u percentage eiwit in de stierkeuze?

	Nederland	Vlaanderen
altijd	57	47
meestal	24	29
soms	7	10
nooit	3	8

Tabel 4 – In hoeverre betreft u benen in de stierkeuze?

	Nederland	Vlaanderen
altijd	58	51
meestal	21	25
soms	8	12
nooit	4	6

Tabel 6 – In hoeverre betreft u de afstamming van de stier in de stierkeuze?

	Nederland	Vlaanderen
altijd	31	34
meestal	21	30
soms	20	17
nooit	18	11

Tabel 8 – In hoeverre betreft u de verkoper van de stier in de stierkeuze?

	Nederland	Vlaanderen
altijd	14	13
meestal	9	7
soms	15	22
nooit	52	49

een derde van zowel de Vlaamse als de Nederlandse veehouders aan bod bij de stierkeuze. Dit geringe belang binnen het fokdoel vindt Jan de Keyser enerzijds vreemd, maar anderzijds wel verstaanbaar. 'Er is een groep melkveehouders van wie het bedrijf in het totale productieniveau sterk gestegen is de laatste jaren, terwijl de milieuumstandigheden

die stijging niet konden volgen. Vruchtbaarheid en uiergezondheid zijn op dat moment de eerste parameters die onder druk komen te staan. In plaats van het management te gaan aanpassen, willen die veehouders liever gewoon terug naar het verleden. Vanuit die gedachten remmen ze de selectie op melk. Melkveehouders willen in de eerste plaats koeien

die hun productie goed aankunnen.' De belangstelling voor de kg-melkvererving kan beter wat opgekrikt worden, vindt Edwin Boogaard van ingenieursbureau Heemskerk. 'Wij adviseren de veehouders om toch richting de 1000 kg-melkvererving te gaan wanneer veehouders stieren uitkiezen. De meeste veehouders willen immers niet alleen goede gehalten. Het is ook belangrijk om de melk erbij te houden. Over vet wordt daarbij zelden gesproken.'

Belang van uiers en benen

Bij de exterieurkenmerken valt op dat zowel de Nederlandse als de Vlaamse veehouders meer belang hechten aan de cijfers voor uiers en benen dan aan het totaal exterieur. Waar meer dan vijftig

Zes op de tien melkveehouders betrekken uiergezondheid in de stierkeuze

Eiwit en benen d é puzzelstukken

procent van de veehouders altijd kijkt naar de uier- en benenvererving, hecht slechts dertig procent altijd belang aan de totale exterieurvererving. Het geringe belang van het totaal exterieur bij de stierkeuze verklaart Arjan Bom als volgt: 'Voor de eerste selectie kijken de meeste veehouders onmiddellijk naar de cijfers voor totaal exterieur. Daarna kijken ze verder naar de fokwaarden voor uiers, benen en frame. Uiteindelijk zet men op basis van deze kenmerken de stieren wel of niet in.'

Wat betreft de exterieurkenmerken merkt Edwin Boogaard op dat melkveehouders nog steeds te weinig naar de onderbalkkenmerken kijken en de stierkeuze vaak alleen baseren op informatie uit de bovenbalk. 'Om maar een voorbeeld te geven. Veehouders willen doorgaans niet fokken op grotere koeien maar veeleer op capaciteit en kracht. Die gegevens kun je niet uit de bovenbalk ha-

exterieurgerichter zijn in Vlaanderen denkt Harry Schuiling van Semex enigszins genuanceerd. 'Als je enkel op de totale exterieurcijfers voortgaat, dan heb ik inderdaad onmiddellijk de neiging om op die vraag "ja" te antwoorden. Als je exterieur meer op kenmerken bekijkt, los van show en hoogtemaat, dan ervaar ik dat de Nederlandse klanten toch ook veel waarde hechten aan het exterieur. In elk geval is het zo dat Nederlandse veehouders vaker enkel de cijfers bekijken. In België is er naast de fokwaarden doorgaans meer aandacht voor de pedigree van de stier.'

Net als Harry Schuiling is ook Jan de Keyser die mening toegedaan. 'Heel wat Vlaamse veehouders vinden de punten van de moeder en de grootmoeder belangrijk', vertelt de Keyser. 'In Nederland heb ik veel minder die indruk. Daar zijn de veehouders vaak meer cijfermatig bezig.'

Enige ondersteuning van dit vermoeden komt ook naar voren uit het lezersonderzoek. Zo blijkt dat Vlaamse veehouders in 64 procent van de gevallen altijd of meestal de afstamming van de stier bij de stierkeuze betrekken, terwijl dit percentage in Nederland op 52 procent ligt. In het algemeen merkt Edwin Boogaard een groeiend belang van erfelijke gebreken en de bloedlijnen van ingezette stieren. 'Veehouders letten daar steeds meer op en dat is maar goed ook', klinkt het positief over deze evolutie. 'Erfelijke gebreken als CVM zijn gevolgen van inteelt. Het speelt dus toch wel. Als je eenmaal weet welk erfelijk gebrek er is, kun je er natuurlijk gericht mee omgaan. Zolang niet voorzichtig wordt omgesprongen met de afstammingsgegevens loop je natuurlijk altijd het risico dat er plots weer een erfelijk gebrek opduikt.'

len.' Dat er in Nederland toch een licht verschil van zes procent tussen het belang van uiers en benen op te merken valt, is in zijn ogen niet zo verwonderlijk. 'Elke uier is tegenwoordig te melken', begint Boogaard daarover. 'Het tevredenheidsgevoel daarover is intussen voldoende hoog, er zijn geen slechte uiers meer. Met benen ligt dat nog iets anders zodat men daar vaak extra aandacht aan wil schenken.'

De verschillende inweging van het selectiekenmerk ontwikkeling ligt in het voordeel van de Vlaamse melkveehouders. In Vlaanderen kijkt 40 procent altijd naar dit kenmerk, tegenover 33 procent in Nederland. Over het zogenaamd

De triple-A-code van een stier speelt bij 13 procent van de Nederlandse en 18 procent van de Vlaamse melkveehouders altijd of meestal een rol. Opvallend is dat de interesse voor triple-A toeneemt met de grootte van de bedrijven en met de stijging van het gemiddelde productieniveau. De hogere belangstelling voor triple-A-codes bij de meer gespecialiseerde bedrijven is volgens Jan de Keyser eenvoudig te verklaren. 'Die veehouders hebben jaren beroep gedaan op een betrouwbaar SAP en stelden daar blindelings hun vertrouwen op. Met de uitbesteding van de fokkerijzaak ging het fokkerijgevoel op deze bedrijven in de loop van de tijd wat verloren. Met een bij-

na té eenvoudig systeem als triple-A krijgen ze dat gevoel opnieuw terug. Het is aan CR Delta VRV om ons betrouwbare SAP te moderniseren met een extra accent op de fokkerijbeleving.'

In dat kader is Harry Schuiling overtuigd van het nut en de bijdrage van triple-A-codes bij de stierkeuze. 'Binnen ons klantenbestand is er een groot aantal klanten dat deelneemt aan dit systeem. In het kader van stierkeuze vind ik het dan ook een uitstekend hulpmiddel naast de talrijke fokwaarden. De kwaliteit van de stier is weergegeven door de fokwaarden. Hoe hij vervolgens het beste tot uiting komt, is mede afhankelijk van het toepassen van de passende triple-A-code.'

Gebruikskennmerken in de lift

Opvallend hoog zijn de cijfers uit het lezersonderzoek over de rol van functionele kenmerken bij de stierkeuze. Zo zegt gemiddeld zes op de tien veehouders uit ons lezersgebied altijd of meestal te kijken naar het kenmerk uiergezondheid. 'Dergelijke cijfers onderstrepen ons idee dat gebruikskennmerken naast de gebrui-

kelijke parameters als productie en exterieur over de tijd heen steeds belangrijker zijn geworden', vertelt Arjen Dijkstra, marketing manager Benelux van CR Delta VRV. 'Het is trouwens niet voor niets dat we een aantal jaren terug hebben beslist om ons fokdoel bij te stellen in die richting. Natuurlijk moet de veehouder daarbij oog houden voor de realiteit en zich blijven realiseren wat voor erfelijkheidsgraad dergelijke kenmerken hebben. In die zin is een goede afweging, zoals die plaatsvindt in de DPS-formule, van belang.'

Dat veehouders zich snel laten beïnvloeden door gezondheidskenmerken, ervaart ook Edwin Boogaard. 'Heel wat veehouders gaan toch een flink deel van de stieren

bekijken op dergelijke kenmerken en reageren daar sterk op. Een selectiekenmerk als uiergezondheid speelt een steeds nadrukkelijker rol in de stierkeuze.'

Terughoudend over deze evolutie, waarschuwt Arjan Bom voor het hechten van te veel belang aan functionele kenmerken. 'Veehouders worden steeds kritischer op de kenmerken voor uiergezondheid, ervaren wij in de praktijk. Uiovorm is tegenwoordig op de bedrijven nog zelden een probleem. Een melkkoe zal eerder afgevoerd worden omwille van een slechte uiergezondheid dan om de uiovorm. Daardoor wint zo'n kenmerk aan belang.' Een logische ontwikkeling waar wel goed mee moet worden omgegaan, vindt hij. 'Het is ontzettend jammer om een eerste selectie te maken op functio-

nele kenmerken, met een veel geringere betrouwbaarheid tot gevolg. Kenmerken als productie en exterieur zijn immers dubbel zo betrouwbaar. Na selectie op basis van de meest betrouwbare fokwaarden kunnen functionele kenmerken uiteindelijk helpen om de zwakke broeders eruit te gooien.' Melkbaarheid behoort dan wel weer tot de betere gebruiksparementen naar zijn mening. En ook daar hechten veel veehouders belang aan, blijkt uit het lezersonderzoek. Maar liefst 53 procent houdt meestal of altijd rekening met dit cijfer. 'Zo zie je maar, veehouders hebben een ontzettende hekel aan traagmelkende koeien.'

Verkoper bepalend?

In het kader van het lezersonderzoek werd ook nagevraagd welke rol de foto van een stier speelt bij de stierkeuze. In totaal zegt twaalf procent van de Nederlandse veehouders altijd of meestal te kijken naar de foto van de stier, terwijl dit aantal in Vlaanderen met twintig procent beduidend hoger ligt. Dat de foto van een stier een rol speelt bij de stierkeuze kan Arjan Bom moeilijk geloven. 'De meeste veehouders zijn erg rationeel bezig met cijfers. Daar varen ze op. Natuurlijk zijn er altijd uitzonderingen die okeens naar de foto kijken. Maar dat zullen dan in mijn ogen vooral de triple-A-gebruikers zijn. Of misschien ligt daar gewoon nog een stukje historie aan ten grondslag.'

Ook Arjen Dijkstra twijfelt eraan of een foto van de stier echt een rol speelt bij de stierkeuze. 'Als ik zie welke stieren veehouders kiezen, valt me op dat ze zich in grote lijnen laten leiden door cijfers. De rationele afweging gebeurt dus op basis van de fokwaarden. In de verantwoording naar zichzelf halen veehouders er nog een aantal andere zaken bij, zoals bijvoorbeeld een foto. Elke melkveehouder geeft een eigen interpretatie aan de massa gegevens die op hem afkomt. Het is aan ons om daarin klantgericht te blijven.'

In tegenstelling tot de rest denkt Harry Schuiling anders over de rol van een foto bij de stierkeuze. 'Je moet er een bepaalde waarde aan toekennen. Als een veehouder bereid is om in de eerste plaats naar de fokwaarden te kijken en daarnaast ook de foto gaat analyseren, dan kan hij daar vaak nuttige informatie uit halen over hoe de stier fokt. De foto van een stier heeft natuurlijk slechts een beperkte waarde. Die kun je nooit op dezelfde lijn stellen als de fokwaarden.'

De invloed van de verkoper zou volgens het lezersonderzoek eerder beperkt zijn. Zo zegt ongeveer een vijfde van de Vlaamse en Nederlandse veehouders zich te laten beïnvloeden door de verkoper. De helft van de veehouders laat weten dat zij zich nooit door de verkoper laten leiden. Gevoelsmatig denkt Edwin Boogaard dat dit percentage hoger ligt. 'Persoonlijk denk ik dat meer veehouders het advies van de verkoper opvolgen. Een aantal van hen laat zich waarschijnlijk onbewust daardoor leiden.'

Volgens Harry Schuiling speelt de verkoper een niet te miskennen rol bij de stierkeuze. 'We geloven daar erg sterk in. Omdat de rol van de verkoper zo hoog is, moet die persoon er goed voor oppassen dat een verkochte stier bij onze klant wel degelijk een toegevoegde waarde heeft. Je moet eigenlijk de partner van de boer zijn om goed te kunnen verkopen en daarom moet je voldoende langetermijnvisie in je verkoopstrategie leggen.'

Dezelfde mening, dat de verkoper toch een zekere rol speelt, is ook Arjan Bom toegedaan. 'Veehouders willen best veranderen maar hebben behoefte aan een goede en eerlijke begeleiding. Wanneer je een veehouder vraagt wat voor soort stieren hij wil inzetten, krijg je twee dingen te horen: of het blijft stil, of je krijgt een stortvloed aan stiernamen. Zo maken we genoeg mee dat bepaalde melkveehouders zeggen dat gehalten belangrijk zijn in hun fokdoel, maar dat ze wel de stieren met lage gehalten gebruiken. Veehouders durven nogal eens inconsequent te zijn.'

Annelies Debergh